

Ökológiai niche
 Ökológiai szabályozás
 Ökológiai tűrés

A fenntartható társadalom

Az órarend tanmenetbe állításának úgy kell megvalósulnia, hogy heti 2x2 óra kabinet és 4 óra terepfoglalkozási lehetőséget biztosítson.

SZENTENDREY GÉZA

Múzeumi hívogató a Liget szigetére

Ha a földalatti Széchenyi-fürdő állomása felől érkezünk, Alpár Ignác szobra köszönt. A tehetséges építész méltán tekint oly büszkén művére, a Vajdahunyadvár épületcsoportjára.

Az 1896-os millenniumi – ezredéves – kiállításra készült ez az építészeti remekmű, melyet a rajongó fővárosi közönség nevezett el később a Hunyadi család erdélyi fészkeről, mivel annak számos jellegzetes vonását hordozza magán. Az akkor még favázás szerkezetű, olcsóbb kivitelezésű épületegyüttes az úgynevezett történelmi főcsoport kiállításai számára készült, ezért Alpár Ignác zseniális ötlettel egygyé komponálta a hazai építészet legjellemzőbb stílusait. A századfordulón aztán maradandó anyagból újrafaragták díseit, hogy végleges otthona lehessen a szintén a Millennium évében létesített *Mezőgazdasági Múzeumnak*.

Múzeumunk épületei kellemes építészettörténeti sétára csábítanak. Mielőtt belépünk a főbejáraton – javasolom – járjuk körül a várkastélyt.

Az oroszlános kőhíd régi lovagvár felvonóhidját idézi. Izgalmas, kissé borzongató áthaladni a Nyilaskapu csapórácsa alatt, bár a hegyes cölöpöket nem lehet leengedni. Balról a fiatornyos – a vajdahunyadi zárt-erkély másolatával ékes – Kínzótorony mögött román stílusú várrészletet formázott az építész. A középkori kolostorudvar és kerengő nagyszerű átvezetés az úgynevezett Jáki kápolnához. A kápolna bélietes, apostol-szobrokkal díszített kapuzatának eredetije a Vas megyei Jákon található. A román szárnyban működik a múzeum Közművelődési Főosztálya. Programjainkról készségesen nyújtunk felvilágosítást az érdeklődőknek. Rendhagyó, múzeumi órák megtartásával, tárlatvezetéssel, gyermekvetélkedővel, kézműves foglalkozások, előadások tartásával, szakmai továbbképző programokkal szolgáljuk az iskolákat. Környezetvédelmi oktató központunk kiemelt feladatának tekinti a környezeti nevelés segítését.

A román épületszárnyal szemközt a gótikus, csúcsíves ablakokkal, erkélyekkel pompázó Hunyadi-udvarban tekinthetünk körbe. A csodálatos, mérműves rózsablakot az épületen belül is ámulva lehet szemlélni, hisz' olyan szép színes, festett üvegeivel. A szepescsütörtökhelyi kápolna bejáratát utánzó könnyed kőfaragványok is lebilincselők. Az udvaron a körbefutó erkélyek szobrai és domborművei, valamint címerábrázolásai Mátyás korát idézik. A gótikus szárny külső – tő felőli oldalán – a vajdahunyadi mintára épült „Nyebojsza”, azaz „Ne félj!” torony magasodik. Mellette a mesés Hunyadi-loggiák ellensúlyozzák komorságát. A várudvar közepén magasodik az Apostolok tornya, amely a segesvári vár hasonló nevű részletére emlékeztet. Az épületegyüttes részleteit rajzos tábláskák magyarázzák. Megéri végigfürkésznünk ezeket.

A múzeum főbejárata az impozáns renaissance-barokk stílusú főúri palota középrizalitjában nyílik, de érdemes körüljárni a tóparti sétányon, mielőtt belépünk. A palota különböző homlokzatai a német és francia stílusok hazai változatait példázzák. A vidéki kastélyaink által ismert késő barokk homlokzat előtt hazánk mezőgazdaságának kiemelkedő egyéniségeit mutatja be a *szoborpark*. A sarkon magasodó Katalin bástyatorony mellől a csónakázótóra – vagy télen a Műjépgályára – vethetünk pillantást.

Múzeumunk tizennyolc állandó kiállítással fogadja látogatóit. Bár a háborúk komoly károkat okoztak a gyűjteményekben, ma, az 1985-ös felújítás óta szebb, mint valaha. Az aulából, ahol vasárnaponként népzenei előadásokat lehet hallgatni, több irányba indulhatunk. Balra a *házasítás történetét* magyarázzák a tárlók és *honfoglaló eleink háziállataival* ismerkedhetünk. Élethű baromfiudvar áraszt igazi tanyasi hangulatot. A sertés-

tartást bemutató kiállításunkat most építjük át. Különleges érdekessége lesz, hogy a nézelődést hangzóanyag teszi majd élvezetesebbé. A szilaj gulyások hétköznapijait idézik az életképek *szarvasmarha-tenyésztési* kiállításunkon. Vastagh György pompás harci mént ábrázoló életnagyságú bronzszobra nyergébe képzelhetjük magunkat. Vajon a látogató, mint egy híres lovasnemzet fia, mit tud a lovakról? Ismeri-e Kincsemet, a verhetetlen csodakancát? Csontvázát őrzi a kiállítás. Megfigyeltük-e már a ló harmónikus mozgását? Animációs képsorok segítségével most megtehetjük. Megcsodálhatók a legszebb lószerszámok felidézve a pusztai csikósok kemény életét.

Az aulától jobbra a folyosón a *juhászat* emléktárgyait állítottuk ki. Akit érdekelnek a *gépek*, megsejmelheti a múlt század közepén gyártott gőzvontatót, valamint néhány erőgépmoделlt is. Eketörténeti kiállításunk páratlanul értékes, nem érdemes elsietni mellette.

A gótikus épület pincelépcsője előadótermünkbe vezet. Szerda délutánonként filmvetítéssel, videoprogrammal, vagy neves szakemberek előadásaival várjuk a gyerekcsoportokat. A témákról programfüzetünkben is tájékozódhatnak.

Két évente hirdeti meg múzeumunk a „Hazánk mezőgazdasága diákszemmel” című pályázatát iskolások számára. A kidolgozandó témák között mindig szerepel környezet-és természetvédelemmel kapcsolatos is. A legjobb pályaművekből, képzőművészeti alkotásokból, kézműves tárgyakkól kiállítást rendezünk idén tavasszal is. Az *erdőgazdálkodás* dokumentumait és eszközeit bemutató kiállításunkat úgy alakítottuk ki, hogy az legyen a látogató érzése: maga is erdei ösvényen sétál éppen. Az erdei munkások fáradságos munkáját nem nehéz elképzelni a súlyos szerszámok láttán.

Hazánk természetvédelmét ismertető tárlatunk legszebb részlete az a négy dioráma, amely nemzeti parkjaink állatvilágát és hangulatát idézi. Kitémött állatok segítenek felismerni természeti kincseinket, védett ritkaságainkat.

A kastély pincéjében kapott helyet a *szőlészet* és *borászat* bemutató kiállítás. Mint ha igazi borospincében járnánk! Több, mint százéves, szépen faragott eszközöket – préseket, hordókat – mutatunk be. Történelmi borvidékeink jellegzetes szőlőfajtái is itt találhatóak.

Mint a kastély főúri vendégei, úgy lépdelhetünk a márványlépcsőn az emeletre. Előtünk a színes rózsablak ékeskedik. A lépcső karzatán a *halászat* emlékeit találjuk. Bizonyára meglepő a Dunából egykoron kifogott óriási viza látványa.

Hol is kaphatott volna méltóbb helyet a *vadászati bemutató*, mint a gótikus palota vadásztermében? Vadjainkat természetes környezetükben kiállítva szemlélhetjük. Mielőtt visszamennénk a földszintre, vessünk néhány pillantást a *vadászfegyver-kiállításra!*

A barokk palota emeletére impozáns fehér márvány lépcső vezet fel az aulából. A fényűző belső terek a *gabonatermesztés* történetét, a *kertészet* emlékeit és *napjaink mezőgazdaságát* bemutató állandó kiállításainknak adnak helyet. Kiállításainkat igyekszünk élővé tenni. Alkalmanként bejelentett csoportok számára „Pásztortáska” címmel játékos foglalkozásokat vezetünk. A gyerekek számára meglevenednek a tárlatok. Felpróbálhatják a szokatlan, régi ruhadarabokat, használhatják az érdekes pásztor-szerszámokat, népi játékokkal, muzsikával tesszük feledhetetlenné a foglalkozást, s olykor egy kis kóstolóra is mód nyílik elfelejtett pusztai ételekből. Havonta rendezünk kézműves foglalkozásokat. Régi mesterségek egyszerű fogásaival ismerkedhetnek a gyerekek. Immáron hagyományossá vált „Hónapraforgó” című vetélkedőnk is, melynek során minden hónapban más-más kiállításunkhoz kapcsolódó feladatlap megoldásán törhetik a fejüket a hozzánk látogató iskolások.

Gyermekprogramjainkról a Közművelődési Főosztály munkatársai adnak tájékoztatást a 1412-011-es telefonszámon az érdeklődőknek.

Szombat délutánonként múzeológusok vezetnek végig az érdeklődőket egy-egy bemutatón.

A látottak – remélem – mindenkit vissza-visszacsábítanak ide. Kellemes, nyugalmat sugárzó, harmóniát tükröző kis sziget található itt, a Városligetben. Gyönyörködni, megpihenni, érdekes látnivalókra rácsodálkozni, könnyedén, játékosan okosodni egyaránt remekül lehet itt.

WELLISCH MÁRIA